

Slovo k povzbuzení na středu 6. ledna 2021, na slavnost Zjevení Páně
Biblická čtení: Iz 60,1-6; Ž 72; Ef 3,2-3a.5-6; Mt 2,1-12

Milé sestry, milí bratři,

jakou biblickou událost dnešní krásná slavnost zpřítomňuje, co je jejím obsahem a co slavíme, dobře víme. Hovoří o ní již samotný její název, Zjevení Páně (*Epiphania Domini*), hovoří o ní dnešní biblická čtení, především úryvek evangelijní. V Matoušově podání se před námi rozevírá svědectví o příchodu tajemných mudrců z Východu, o jejich hledání Mesiáše nejprve v Jeruzalémě a následném jeho najití Betléma, o jejich poklonění se narozenému Mesiáši a přinesení darů.

Mudrci neboli mágové (řecky *magoi*) či hvězdopřevci anebo kněží jsou tak prvními pohany, prvními učenci, lidmi tohoto světa, kteří přicházejí se poklonit Kristu. Přicházejí z Východu, z Persie, starověké Babylónie, proto také nejspíše znali stará židovská proroctví. Přicházejí ale na základě nebeského znamení, hvězdy, supernovy či světelného jevu vznikajícího při konjunkci Saturnu a Jupitera, v každém případě na základě nebeského znamení, které si spojili s proroctvími rozpoznali je jako Boží. Vydávají se nejprve pochopitelně do Jeruzaléma, sídla židovských králů, hvězda je však nakonec dovede do Betléma, rodiště Davidova. Nacházejí tam malé dítě položené do jeslí a jeho matku, rozpoznávají v něm Mesiáše a přinášejí mu své dary. Zlato na znamení, že v dítěti rozpoznávají pána a krále, kadidlo, že je Bůh, a myrhu na znamení jeho budoucího utrpení, tak již staří církevní otcové interpretovali podobu jejich darů.

Mudrci tak naplňují starozákonní očekávání vyslovená prorokem Izaiášem a vyzpívána žalmistou. «Národy budou kráčet v tvém světle a králové v tvé vycházející záři... Zdaleka přicházejí tvoji synové... Záplava velbloudů tě přikryje, dromedáři z Midjanu a Efy, všichni ze Sábý, přinesou zlato a kadidlo, rozhlásí Hospodinovu chválu» slyšíme v dnešním prvním čtení. «Králové Taršise a ostrovů přinesou dary, králové Arábie a Sábý zaplatí daně» zpívá dnes žalmista. Odtud také již starobylé ztotožnění mudrců z evangelia s králi, jejichž příchod byl očekáván starozákonními proroctvími, odtud také přesvědčení, že byli tři, protože reprezentovali tři tehdy známé kontinenty, Evropu (na ni může ukazovat Taršis, pokud je skutečně ve Španělsku), Asii (ji by reprezentovala Arábie) a Afriku (v ní je Sába, pokud je skutečně v Etiopii), navíc tři jsou jejich dary.

Mudrci jsou tak prvotinou uskutečnění radostné zvěsti, že Mesiáš přišel nejen pro Izrael, ale skutečně pro všechny lidi, jak ostatně svatý Pavel rozvíjí i v dnešním druhém čtení, «že totiž pohané mají stejná dědická práva».

Krásná jsou tedy dnešní biblická čtení, krásné a výmluvné je i jméno dnešní slavnosti. Už české *Zjevení* je výmluvné slovo, jde o ukázání, vyjevení se něčeho skrytého, co člověk sám poznat nemůže, musí mu to být zjeveno. Latinský název *Epiphania* je ještě více výmluvný. Je odvozen z řečtiny, ze složeniny slov *epi*, „nad“ a *fainomai*, „ukázat se“. Vyjadřuje, že to nejdůležitější a skryté se ukázalo na povrchu, vyšlo najevo. *Epiphania Domini* tak znamená, že Boží sláva, sláva Páně se ukázala na malém dítěti, že se na jeho lidství zjevilo jeho Božství.

To bylo právě očím duše mudrců tajemně odhaleno, oni je rozpoznali a poklonili se mu. A my to dnes slavíme. Liturgickým slavením jsme přímo vtaženi do této biblické události, do *Zjevení Páně*.

Jsme-li do ní vtaženi, můžeme událost tajemně znovuprožívat. To je krásná představa. Ale je dobré si proto také zkusit položit otázku, kterému z „aktérů“ jsme asi nejvíce podobní. Ono se totiž může stát, že těm mudrcům ve skutečnosti zrovna příliš podobní nejsme...

Můžeme být totiž také na místě Herodově. On nejenže se nepřišel Mesiáši poklonit a ani nechtěl, ale ze strachu před ním se ze všech sil pokusil ho zlikvidovat a s ním navíc i řadu dalších nevinných dětí. «Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, velmi se rozlítil a dal

v Betlémě i v celém jeho okolí pobít všechny chlapce do dvou let – podle času, který si zevrubně zjistili od mudrců».

Králi Herodovi se stáváme podobnými, kdykoli ze strachu o sebe, o své postavení a svou moc začneme konat zlo, likvidovat konkurenci, ničit nevinné a bezbranné, zabíjet malé děti, umlčovat protivníky, zabíjet Krista. I sám Pán Ježíš se dokonce může stát v našich očích konkurentem a protivníkem, kterého chceme raději zabít, umlčet, odstranit ze svého života, tehdy, když po nás žádá něco, co se nám nelíbí, co nám není pohodlné, co demaskuje náš špatný způsob života. Podobně jako narození Mesiáše «z rodu Davidova» upozornilo na to, že Herodes vůbec nemá být králem, protože nejenže nebyl z královského rodu, ale na trůn ho dosadili Římané, a dokonce ani nebyl plně Židem, jeho otec byl Idumejec, tak i Pán Ježíš nás na ledacos nekalého a nedobrého v našem životě a v našich jednáních může upozorňovat.

Staneme-li se svým smýšlením a chováním podobni Herodovi, tehdy se s Kristem nemůžeme potkat, i kdybychom si třeba mysleli opak, protože Krista a spolu s ním i třeba řadu dalších nevinných takto také zabíjíme...

Můžeme být ale i na místě velekněží a znalců Zákona. I ti se ulekli spolu s Herodem při zprávě o narození Mesiáše. A je velmi výmluvné, že ani oni se nešli poklonit. A přitom znali starozákonní proroctví, byli kněžími jeruzalémského chrámu, znalci Božího zákona a jeho učitelé, konali chrámové oběti či spekulovali o výkladu svatých Písem a vedli dlouhé rabínské diskuze. Přesto nešli.

Ani teologické či jakékoli jiné vzdělání ještě nezaručuje, že v rozhodných chvílích se člověk s Bohem osudově nemine. Akademická vzdělanost v náboženských otázkách se dokonce může stát překážkou životního „rozeběhnutí se do Betléma“, překážkou pro rozhodnutí ke skutečnému následování Krista, k rozeběhnutí se za ním. To se nám může stát zejména tehdy, pokud ve svém nitru poznání Boha oddělíme od života, pokud naše úvahy o Bohu a Kristu se stanou určitou formou gnóze, poznání pro poznání...

Ale i ostatní obyvatelé Jeruzaléma se spolu s Herodem a s velekněžími a zákoníky ulekli, dověděli se zprávu od mudrců, a do Betléma se přesto také nevydali. Není to sice výslovně řečeno, Matouš hovoří jen o tom, že se také ulekli, ale dá se to předpokládat, u jesliček o nich nemáme jedinou zmínku.. Jeruzalémští tak završují mozaiku všech společenských vrstev, které se do Betléma nevydaly, jde o «celý Jeruzalém». Zároveň jsou to obyvatelé města a dohromady tvoří „dav“. Jistě mohli mít každý spoustu různých důvodů, proč nezareagovali na zprávu od mudrců jinak než znepokojením, faktem však zůstává, že neudělali nic, nikam nešli. Naopak, za více než tři desetiletí se budou podílet na odsouzení Krista na kříž.

I my můžeme mít spoustu svých důvodů se za Pánem Ježíšem zrovna nyní nevydat, zůstat ve svém bohatém a pohodlném městě a nevyjít za jeho hradby, doslova i alegoricky, nevymykat se nijak z okolního davu. Ale i to vše může být příčinou osudového minutí se s Kristem...

Kéž bychom ve svém vztahu ke Kristu – ve všech jeho podobách – se raději stali podobnými těm mudrcům, mágům z Východu. Možná třeba ne v jejich vzdělanosti, ale určitě ano v jejich pokoře, ochotě se sklonit před Slovem, které se stalo tělem, a přinést své dary: Víru místo zlata (křídly), naději místo kadidla a lásku na místě myrhy (vody).

Kéž nás pohled na Krista – ve všech jeho podobách, zvláště v eucharistii – potěší a povzbudí, kéž jsou oči naší duše otevřeny Boží epifanii, podobně jako byly pro ni otevřeny oči mudrců z dnešního evangelia. Kéž se pak od každého našeho setkání s Kristem vracíme domů také vždy «jinou cestou», nějak lepší, zbožnější, laskavější, od zla odvrácenější. Podobně jako ti mudrci, jak říká poslední věta dnešního evangelia...